

Des de l'India, pel P. J. Travesa

MAYA

(continuació del número anterior)

La casa estava ben neta i el carrer també. L'envelat tot vermell i engalanat amb flors silvestres. Que boniques que eren aquelles flores boscanes! Els convidats parents propers i llunyans estaven asseguts a terra, amb els seus pantalons frescos i ratllats de «pijames», amb la camisa a fora ondulant al vent. El sacerdot brahma vestit amb el mínim possible de roba, estava assegut al mig de la concurrència, animant el foc ja encés tot recitant mantras en sanscrit que ningú no entenia. (Com feiem fins ara nosaltres en tals ocasions amb el llatí). La núvia, nerviosa i mig desmaiada, estava voltada i atesa de les companyes i amigues, donzelles d'honor. La vella Mani, la Celestina del poble, dirigia les cerimònies. No li faltava res: portava al nas l'anella amb la perla falsa. Tenia el nas foradat des de la infància. Les mans i peus mostraven braçalets de plata i d'ivori, i estaven pintats amb el **Mendi**, planta tropical, que dona un color indeleble, color marro. El sari nou, regal del sogre, ben llampant, li cobria totalment la cara. I encara la hi cobrien més —de manera que era impossible per poder veure-hi— les garlandes de flors que penjaven com una cortina tupida de llessamins. Esperava al nuvi. Ell vindria des del seu poble amb tota la comitiva que consistiria almenys de quaranta persones. Si fossin menys seria una deshonra. Seria un casament no ja de pobre sinó de miserable. I de sobte es sentiren els crits: Ja vénen les carretes. Es sentiren a les dones cantant totes amb les veus encanyolides, mes cantant sense parar. Se'ls hi oferí aigua a tots, primer ritual, i es comença la cerimònia sense més preàmbuls. El nuvi s'asseu a terra al costat de la núvia davant per davant del Brahma. El nuvi vestia de blanc amb pantalons i americana que no havien estat fets exactament a mida que diguem. També duia una espasa encara que no era costum entre els de la seva casta. Anava cobert de cap a peus amb garlandes de flors. Impossibile de saber ni d'imaginar com era. Tan sols al caminar, Maya havia observat que coixejava una miqueta. Ella tapada i ell cobert també, eren un misteri l'un per l'altre. I no s'havien vist mai encara.

El Brahma murmura que murmura, mastegant oracions en Sanscrit, amb una cantinela que no era pas tot molt diferent del que ens passava abans en la recitació cantada dels salms llatins. Tot incomprendible, com el llatí. Lligà el sari de la núvia a la camisa del noi. Ell al davant i ella seguint-lo al darrera lligada a ell donaven nou voltes al foc sagrat. Si no es donen les nou voltes el casament és nul i invàlid. Se'ls espargí amb arròs i monedes de xavalla. I més oracions i flors fins a les deu del vespre. Es servia te de quan en quan. Les dones en un grup cantaven cançons verdes, ben verdes per cert, impossible de traduir aquí. Com més velles les dones, més desvergonyides eren. I totes reïen a barra plena. I vingué l'hora suprema: les dones agafaren del braç al nuvi i a la núvia i els empenyeren a dintre la cambra més íntima, més a redós i els tancaren les portes entre rialles ben indicatives.

Era el moment esperat. El nuvi alçà el vel del sari de la cara de Maya i la pogué contemplar per primera vegada. Li agradà segons expressà amb una rialla sexual mig estúpida. I llavors ell es tragué les flors del damunt i quedà patent al davant de la muller que ara ja podia dir que era ben seva.

A la Maya li semblà que el cor se li esberlava. Allò era el seu marit? Tenia una mà torçada. Que era coix ja ho havia observat primer durant la cerimònia i ben tost acabava d'arribar. Estava disposada a empassar-se la coixera. Podia ésser una bona persona amb moltes altres qualitats encara que fos coix. Més tenia el cap una mica més gros que una persona normal. Tenia les faccions estranyes. Ella no sabia que se'n deien mongòliques. La llengua li sortia constantment entre mig dels llavis, despuntaven els mocs i fins tenia alguna lleganyia als ulls. Tenia la cara de veritable idiota. Idiota. I reia, reia com un beneït que esperava amb anticipació uns moments de plaer sublim. Potser la flaca llantieta que donava la seva llum esmortuïda d'oli en un nínxol del racó, feia l'es-

cena més punyent. Ell seguia llevant-se amb mala traça els pantalons i començava a aixecar les faldilles de la Maya... rient rient.

El pensament és ràpid com un llamp quan vol. En un instant se li presenta tota la situació al davant de la Maya: El meu pare m'ha venut. Els diners l'han obcecat. Quatre saris de cinquanta rúpies l'enlluernaren amb els diners oferts pel meu ara ja sogre. I jo hauré de pagar-ne les conseqüències. El meu marit és un idiota, un brètol, incapaç de guanyar cap diner i probablement incapaç de tenir cap acatiment d'estimació. El tindre sempre com un pes al damunt. Hauré de prendre'm al damunt meu totes les responsabilitats i els treballs. Aniré escarrassada sempre i no trobaré mai però mai una mica d'amor i compassió. Això d'aquí al davant seu és incapaç d'estimació, de sentiments. Potser no és capaç de sentir ni la tristesa. No és tan sols persona; és una desferra humana, una deformitat ambulat. Si fins el dia del casament portà la samarreta bruta i mal olorosa. I ve a abraçar-me... Ai no, jamai. No vull que m'abraci, no vull que ell vingui, no ja dintre meu sinó fins al meu costat. No vull que ell sigui el pare dels meus fills. No, no podria. La meua carn se'm rebellà al davant de tanta infàmia perpetrada pels nostres pares i al davant d'aquest pobre monstre. Ell no en té la culpa de cap manera. La culpa és dels que tenen l'enteniment suficient per planejar la monstruositat i sacrificar a una persona de sentiments com els meus per satisfer la seva avarícia i els seus desitjos. El meu pare ha estimat més els diners que la seva filla. Pare, m'heu venut. I sé que si protesto no obtindré més que mals tractes, amb fuetades i potser garrotades. La meua vida ja està desfeta.

La Maya para la mà del marit. «Espera, espera, li digué. Tinc d'anar a fer de ventre». Agafa un pot de llauna i l'omplí d'aigua i sortí cap al camp. Ningú no la seguí. Era evident que anava a fer les seves feines. L'hora i la nerviositat de l'ocasió ho feia tot tan natural.

Al cap d'una mitja hora la gent comença a avalotar-se. Què li passa a la Maya? Per què no ha tornat encara? Algú encara prova de fer alguna broma addient a l'ocasió i de prendre's ho a la lleugera. Mes no les tenien totes. Tardaren encara uns quinze minuts més a moure's. Agafaren uns fanals de petroli i bastons per si sortia alguna cobra, molt comú en els camps i ben mortal de picada. La Maya no es veia enlloc.

Una hora després la trobaren. Entremig d'uns camps de tabac hi havia el pou més famós, més profund, més abundant d'aigua que havia fet al pagès «patel» ric en pocs anys. Allà la descobriren surant bocaterrosa sobre l'aigua. Un crit unànim de dolor s'escapà de totes les boques. Hi hagueren corredisses en totes les direccions. El pare com boig es començà a donar cops de cap a la paret del pou. Sagnava mentre anava dient: Els diners han estat la causa de la seva mort. Amb cordes, dos homes baixaren al pou... un cop extret el cos de la Maya la portaren a casa. El foc sacrificial que serví pel casament i per les oracions del Guru encara cremava. Havia d'extingir-se per ell mateix. Algú anà a avisar a la policia. El pare era el que sentia la màxima responsabilitat de la tragèdia. Entrà a la casa, agafà del bagul les mil rúpies rebudes en la contracta de la seva filla —com si fossin el preu de sang— i les tirà al foc. El diner, anava dient, el diner, em va podrir el cor.

En el quarto nupcial el nuvi de cara mongòlica encara reia amb una rialla ben plena d'estupidesa.

El conte ja s'ha acabat. Jo bé voldria que aquesta narració fos sols un conte fill de la imaginació, que sols hagués passat una vegada i que no es tornés a repetir mai més. Vosaltres probablement no heu estat mai a Saurashtra, on els casaments encara es fan d'aquesta manera i sovint amb aquests resultats.

Jaume Travesa, S. J.